

Z OBSAHU	Pastýřský list pro dobu postní 2019	05
	Několik myšlenek k možnému používání tridentského breviáře	06
	Ateismus vědeckou disciplínou?	12

Leonardo da Vinci: Zvěstování (1472)

Hledání Boží vůle v našem životě

V postní době slavíme Slavnost Zvěstování Páně, která nám připomíná den, v němž byl archanděl Gabriel poslán k Panně Marii a zvěstoval jí, že se má stát matkou Spasitele. Tuto událost nám přibližuje sv. Lukáš (Lk 1,26-38). I když se jedná o událost časově velmi vzdálenou, může mít praktický dopad na náš každodenní život.

Uvědomme si, jak je někdy dost těžké podřídit svou vůli vůli druhé osoby: manželky, manžela, šéfa v práci. Jedná se o jednu z hlavních obtíží, s nimiž se v životě mnohokrát setkáváme. Dokonce se to může zdát jako něco, co je v rozporu s lidskou přirozeností, s naší tendencí

k sebeurčení, s lidskou svobodou, s lidskou důstojností, s lidskými právy.

Podřízení se vůli druhých není snadné nebo příjemné, jde často o kompromis, který nás stojí hodně vnitřní energie a sebezapření. Kolikrát, aby někdo nepřišel o práci, se musí vzdát vlastního názoru nebo vlastní představy o svěřené úloze.

Není snadné podřídit se vůli druhých, ani není snadné hledat, číst (dešifrovat) a posleze také konat Boží vůli.

V křesťanství plnění vůle Boha Otce na jedné straně je charakterizováno povinností, ale na straně druhé se vyžaduje také od člověka svobodná volba.

Jsou tedy chvíle, kdy se ptáme sami

sebe: co v nás převažuje? Naše nezávislá a sebeurčující vůle? Naše já? Nebo hledání Boží vůle v různých událostech našeho každodenního života?

Evangelijní scéna Zvěstování nám ukazuje ženu, Marii z Nazareta, a její dilema při výběru mezi svou nezávislou, sebeurčující vůlí a vůlí Toho, kdo se jí zjevil prostřednictvím archanděla. Pokaždé, když slyšíme tento výjimečný příběh, můžeme s úžasem meditovat nad Mariiným „Ať se mi stane“. Skrze její „ano“ mělo být naplněno starozákonní proroctví o Mesiášovi – o novém Adamovi. I když mluvila

dokončení na str. 2

dokončení ze str. 1

třesoucím se hlasem: „...ať se mi stane podle tvého slova...“, věděla ve svém nitru, že je to nezbytné, že se jedná o Boží vůli vůči její osobě, kterou sama rozpoznala a s kterou také nakonec souhlasila.

A jak jsme na tom my s vnímáním světa a našeho života ve světle Boží vůle? Snažíme se vůbec o to? Prochází naše hodnocení života, rozhodnutí nebo činy vůbec filtrem „duchovní reflexe“ – tj. vůle Boží?

Běžně k nám žádný anděl nepřichází s takovou či jinou zprávou. Nebe nám nepodsouvá předem připravené odpovědi na různá dilemata, kterým v životě čelíme, abychom mohli jasně vidět a rozhodovat se. Nicméně nezbavuje nás to povinnosti ptát se sama sebe, podobně jak to učinila Panna Marie – její otázka „Jak se to stane?“ je aktivním postojem, aktivním přístupem ke konkrétní životní situaci, ve které se ocitla. Tento aktivní postoj jí nakonec pomůže plně poznat Boží vůli a podřídit se jí.

Ona je pro nás nepřekonatelným modelem a inspirací, jak rozpoznat Boží vůli a jakým způsobem na ni reagovat.

Co ji připravilo na to, aby ve svém životě vnímala události v lidské a duchovní perspektivě? Byla to modlitba a naslouchání Božímu slovu. Ona, „pokorná služebnice Páně“ díky modlitební senzibilitě a otevřenosti Božímu slovu, byla schopna vnímat příchod archanděla a mluvit s ním.

Sv. Ambrož říká: „Každá duše totiž, která uvěří, počíná i rodí Boží Slovo i poznává jeho skutky.“ Panna Marie uvěřila poselství archanděla se všemi důsledky. Kéž bychom v našem každodenním životě mohli být tak citliví a vnímaví jako Panna Maria.

P. Mariusz Kuźniar

ThLic. Mariusz Kuźniar, Th.D.,
ředitel Katechetické sekce ČBK,
farář ŘKF Ořech

Půst v Aleppu aneb když olej pořídíte za měsíční plat

Foto: ulleo / Pixabay

„Unikli jsme bombardování, a proto určitě přežijeme nynější nové, smrtonosné rakety – hlad a hospodářské útrapy, ve kterých jsme nuceni žít. Pán je s námi“, říká Ibrahim Alsabagh, farář katolické farnosti sv. Františka v syrském Aleppu. Zatímco Sýrie vstupuje do devátého roku války, jejíž počátek se datuje 15. březnem 2011, tento františkán z Kustodie Svaté země vypráví pro naše mikrofony o nové postní iniciativě, v jejímž rámci chce chudým aleppským rodinám věnovat plechovku olivového oleje.

„Když se podíváme na naši realitu, zjistíme, že zhruba od půlky listopadu nefunguje trh. Není práce a lidé mají hlad. Již několik let v rámci jednoho z krizových projektů naší farnosti roznášíme potravinové balíky chudým rodinám. Vloni jich měsíčně bylo 3800 a jejich obsah zásoboval stejný počet rodin po větší část měsíce (22 dní) základními potravinami – cukrem, rýží, těstovinami a mlékem v prášku – a zároveň nabízel čokoládu, kupon na maso a kávu. Letos jsem si řekl, že i ta nejchudší rodina na Blízkém východě měla vždy doma chléb a olivový olej. Dnes je plechovka olivového oleje pro mnohé pouhým snem, protože stojí 50 euro, tedy téměř měsíční dělnický plat.

Devítiletý válečný konflikt totiž zcela ochromil syrské hospodářství. Podobně tíživě na ně dopadají sankce, které Evropská unie zavedla v květnu roku 2011 a každoročně prodlužuje (nyní do 1. 6. 2019). „Aleppo je zničené ze sedmdesáti procent a z ekonomického hlediska má polámaná křídla. Kdysi se tu soustřeďovalo šedesát procent veškeré syrské průmyslové produkce, dnes se tato metropole změnila

v malou vesnici. Z původních čtyř a půl milionu obyvatel tu přežívá sotva půldruhého milionu. Dvě třetiny lidí utekly do jiných částí Sýrie, jiní odešli do zahraničí. Každodenní život je téměř nemožný – jeden mladý otec rodiny s dvěma dětmi mi začátkem roku vyprávěl, že pracuje ve třech zaměstnáních. Přestože se namáhá ve dne i v noci, jeho výdělek nestačí na to, aby pokryl polovinu nákladů na jídlo pro takovouto malou rodinu. Naše farnost již několik let pomáhá mladým rodinám, které potřebují povzbuzení. Je to pro nás prioritní projekt, v jehož rámci kupříkladu nakupujeme dětské plínky. Dalším problémem je bytová otázka, protože do řady poničených budov zatéká. Uspořádali jsme roční adopci na dálku pro 600 dětí.“

Jak se aleppské katolické společenství připravuje na Velikonoce?

„Neexistuje postní doba, které by Bůh požehnal, a půst, který by přijal, aniž by v nich byla obsažena láska k bližnímu, ať už je to kdokoliv, křesťan či nikoli. Všimám si, že v srdcích našich lidí převládá sklíčenost, a proto neustále mluvíme o naději, milosrdné lásce a víře, a to také z toho důvodu, že jsme skutečně zkusili Pánovu pomoc. Jestliže jsme přežili ostřelování města, neohrozí nás nyní ani tyto nové rakety, tedy ekonomický útlak a hlad. Trvale skloňujeme slovo „naděje“ a bojujeme se zoufalstvím, protože migrace se v srdcích aleppských křesťanů stále objevuje jako velké pokušení. Přenechme ale budoucnost Pánu a spolu se sv. Františkem se modleme: Pane, co chceš, abych učinil?“

Vatican News

SLOVO BISKUPA

Britští lékaři provedli prenatalní operaci dítěte s vrozeným postižením

Foto: StockSnap / Pixabay

Lékaři ve Spojeném království provedli operaci nenarozeného dítěte a poté dítě jménem Elouise úspěšně vrátili zpět do matčina lůna. Matka, šestadvacetiletá Bethan Simpsonová, se při rutinním vyšetření ve 20. týdnu dozvěděla, že Elouise má rozštěp páteře, jenž postihuje míchu a páteř a může způsobit mnohé komplikace včetně nemožnosti chodit.

Lékaři s ní probírali jednotlivé možnosti – jednou z nich byl potrat. „Reálně jsem nedokázala uvažovat o ukončení těhotenství,“ řekla Simpsonová listu *Washington Post*. „Cítila jsem, jak kope, i všechno ostatní bylo naprosto normální.“ Simpsonová se nakonec rozhodla pro operaci, během níž tým britských a belgických lékařů v londýnské univerzitní nemocnici otevře její dělohu, opraví poškozenou tkáň na Elouisině páteři a poté dělohu znovu uzavrou. „Operace rozštěpu páteře v děloze dává dítěti větší šanci v porovnání s postnatalní operací, kdy takto narozené dítě často není schopno chodit a později může potřebovat i řadu operací kvůli odvádění tekutiny z mozku, uvádí *National Health Service (NHS)*.

Lékaři provádějí operaci rozštěpu páteře u nenarozených dětí od 90. let dvacátého století, napsaly *New York Times*. V dětské nemocnici ve Filadelfii provedli přes 300 operací tohoto druhu, ale *NHS* začala ve Velké Británii s operacemi rozštěpu páteře u nenarozených dětí teprve v říjnu 2018. Simpsonová je čtvrtou matkou v Británii, která podstoupila takovýto zákrok, oznámilo *Yahoo! UK*. Lékaři operaci provedli ve 24. týdnu těhotenství a ukázalo se, že dopadla úspěšně. Elouise by se měla narodit v dubnu. „Je smutné, že 80% dětí je v Anglii potraceno, když se rodiče dozvědí, že jejich dítě má toto postižení. Není to rozsudek smrti. Takové dítě má stejný potenciál jako kdokoli z nás,“ citovalo Simpsonovou *Yahoo! UK*. „Ano, existuje riziko, že se něco nepodaří, ale prosím, přemýšlejte více o rozštěpu páteře. Už to není to, co to bývalo dříve. Každý den cítím, jak mě naše dítě kope, na tom se nic nezměnilo. Naše dcera je úžasná, patří k nám a právě nám dokázala, jak moc si zaslouží žít,“ řekla.

Catholic Herald

V minulých dnech mnozí z nás měli starost o to, jak dopadne v očích nevlivnějších světových masmédií konference biskupů, předsedů biskupských konferencí z celého světa o otázce zneužívání nezletilých katolickými kněžími... Podle toho, jaké ohlasy se po konferenci k našim věřícím dostaly, jejich reakce byla prý zklamání. Je užitečné si položit otázku: Kvůli čemu je tady na světě Církev? Kvůli tomu, aby světská a většinou nekatolická a ateistická média byla s námi spokojená? Myslím, že si to z věřících skoro nikdo nemyslí. Takže to by nás ani nemuselo moc trápit. Co nás má trápit, co má trápit každého věřícího katolíka, je otázka naší vlastní nedokonalé svatosti, že ještě nejsme svatí, jak to Ježíš od nás požaduje. Protože vše ostatní od toho závisí a s tím souvisí. „Buďte svatí, neboť já jsem svatý“ (srov. Mt 5,48).

Mnozí považují za pochvalu, chloubu, když řeknou před ostatními: já ale nejsem žádný svatý.

Proto nás nemusí příliš trápit ani to, jestli Církev je více kritizována (v očích světa) nebo méně, nebo jestli je chválena. Co nás má trápit, je to, zdali žijeme v souladu s Boží vůlí, s učením svaté Církve. Můžeme, pokud jsou k tomu relevantní důvody, snad kritizovat skutky některých členů Církve, ale ne Církev. Ona je svatá za každých okolností, protože její svatost se zakládá na Ježíšově svatosti a ne na naší. My se můžeme jen k Jeho (Její) svatosti připojit, z ní čerpat, ale nemůžeme nic přidávat ani odebrat. Můžeme ji šířit, ale nemůžeme ji zvětšovat, ale ani zmenšovat. Můžeme jen svou malou svatostí bránit mnoha lidem, aby se její svatosti posvěcovali, aby z ní čerpali. A to není nic malého, to je závažná věc, která bude mít závažné slovo při rozhodování o naší budoucnosti na věčnosti.

Mons. Ladislav Hučko

Mons. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSC, apoštolský exarcha řeckokatolické církve

PASTÝŘSKÝ LIST ARCIBISKUPA GRAUBNERA PRO POSTNÍ DOBU 2019

Drazí bratři a sestry,

milost našeho Pána Ježíše Krista ať je s Vámi se všemi! Na začátku postní doby, v níž se máme pokusit o nápravu k lepšímu, si připomeňme, že Pán Ježíš nezařadil jednotlivé křesťany, ale církve jako společenství. To je důležité si uvědomit v době, kdy zakoušíme v církvi krizi charakterizovanou nejen úbytkem věřících v řadě kostelů, vymíráním národů s křesťanskou kulturou, či morálními skandály. Současní papežové nám to často připomínají. Papež Benedikt řekl: „Bůh si nepřál posvětit a spasit lidi jednotlivě, s vyloučením jakéhokoliv vzájemného vztahu, nýbrž chtěl z nich vytvořit lid, který by ho vpravdě uznával a věrně mu sloužil.“¹

Nebo papež František: „V dějinách spásy zachránil Bůh lid. Bez příslušnosti k lidu neexistuje úplná identita. Nikdo se proto nespasí sám jako oddělený jedinec. Bůh nás k sobě přitahuje s ohledem na celkový rámec vztahů, které se utvářejí ve společnosti lidí: Bůh chce vstoupit do společenské dynamiky, do dynamiky lidu.“² Copak nežili křesťané už v době apoštolské ve společenství, kdy „všichni, kdo přijali víru, drželi pevně pohromadě a měli všechno společné? Prodávali všechno svůj majetek a dělili ho mezi všechny, jak kdo potřeboval. Každý den zůstávali v chrámě, po domech lámali chléb a jedli pokrm v radosti a s upřímností srdce, chválili Boha a těšili se všeobecně oblibě. A Pán rozmnožoval den co den počet povolanych ke spase a církvi.“³

Kostel, z něhož vychází obnova života

To jsem si uvědomil při listopadové návštěvě Iráku, kde jsem se uprostřed poválečného utrpení setkal s živým společenstvím křesťanů. Když uvažují o navrácení z utečeneckých táborů do svých domo-

Foto: © Vojtech Pospisil / Člověk a víra

Copak nežili křesťané už v době apoštolské ve společenství, kdy „všichni, kdo přijali víru, drželi pevně pohromadě a měli všechno společné?”

vů, mají jedinou otázku: Funguje tam kostel? Pokud ne, tak se nestěhují. Viděl jsem kostel velmi poškozený, ještě hrozně černý od požáru, ale denně se v něm už slavila mše svatá a dle svědectví kněze byl vždy plný. Ten kostel je místem, z něhož vychází obnova života celého města. Bylo to vidět i večer na ulici. Nikdo se neuza- vírá, všichni jsou večer společně venku. Proto si taky věří, vzájemně se povzbuzují a pomáhají si. Po staletí žijí tito křesťané v muslimském moři, ale ne rozptýlení, nýbrž ve společenstvích křesťanských obcí či městských čtvrtí.

Vzpomněl jsem si na návštěvu Bangladěše před několika lety. Uprostřed víc jak 160 milionů muslimů žije 350 tisíc křesťanů. Nemíchají se, ale mají křesťanské obce, protože chtějí mít blízko do kostela, a děti mohou chodit jen do křesťanských škol, protože ve státních by z nich udělali muslimy. Mezináboženské vztahy jsou však většinou dobré. Na

středních a vysokých katolických školách studuje mnoho muslimů, protože jsou to nejlepší školy. Byli jsme tehdy na návštěvě i v muslimské rodině. Přesto nejsou křesťané úplně rovnoprávní. Musí však být dobrými řemeslníky či odborníky, aby je druzí uznávali a potřebovali.

Něco za něco?

V Evropě se zdůrazňuje více osobní svoboda než společenství, promíchání kultur i náboženství. Ve městech se necítí potřeba patřit do nějaké farnosti, protože svobodný občan si zajde pokaždé do jiného kostela, jak se mu to hodí. Myslí si, že společenství nepotřebuje, a pak se diví, že trpí samotou a dětem už víru předat nedovede. Vidíme, jak u nás věřících ubývá, jak církve v Evropě vymírá a křesťanská kultura se vytrácí, protože jednotliví křesťané bez živého společenství církve se nakonec přizpůsobí nevěřícímu prostředí. Při tom máme ještě odvahu poučovat lidi

1 Benedikt XVI. v homilii při uvedení do úřadu papeže 24. 4. 2005.

2 Papež František: *Gaudete et exultate*, 6.

3 Srov. Sk 2,44–47.

potřebující naši pomoc, že by to měli dělat jako my. Někteří Evropané dokonce chtějí humanitární pomoc podmiňovat přijetím demokracie a sekularizace. Jako bychom zapomněli na evropské zkušenosti. S obdivem jsme za komunismu četli pastýřský list biskupa Joachima Wankeho z východoněmeckého Erfurtu, který měl odvahu žádat své věřící rozptýlené mezi nevěřícími, aby v zájmu uchování víry všechno opustili a přesídlili do takových míst, kde mohou žít ve společenství živé církve. Jinak nezůstanou křesťany, protože křesťanství se žije ve společenství, jak ukazuje zkušenost prvotní církve.

Oživit farní rodinu

Křesťané v Asii nám to potvrzují svou zkušeností z historie i současnosti. Kéž bychom našli tolik pokory, abychom jejich zkušenost nejen respektovali při nabízení pomoci, ale také se od nich i poučili. Kéž tuto moudrost najdou rodiče, kteří posílají své děti do světa, a pomohou jim najít křesťanské společenství. Kéž tuto moudrost najdou mladí lidé, kteří se chtějí kvůli studiu či práci usadit v jiném prostředí. Kéž ji najdou křesťané ve městech a pevně se zapojí do farního společenství, které si vyberou. Farnost však neslaví jen bohoslužby, ale také se sděluje, pomáhá si, žije spolu, takže se v ní nikdo necítí ztracený či opuštěný. Místní církev je rodina spojená láskou Ducha Svatého. V ní mají místo všichni, kteří otevřou svá srdce Boží lásce a nechťejí jen brát, ale i dávat. Jen tak může být farnost tajemným tělem Kristovým, viditelným a působivým znamením Boží přítomnosti ve světě. Jen uprostřed takového společenství se mohou lidé včetně nevěřících setkávat s živým Kristem a být jím oslovení. Jen v takovém prostře-

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a víra

Postní doba je vhodným časem pro potřebné změny.

Hledejme upřímně, třeba i v modlitbě a postu, co od nás Pán žádá, abychom přispěli k oživení církve u nás.

dí mohou dozrávat opravdoví křesťané, kteří se nebojí jinakosti druhých a umějí s nimi žít, aniž by ztratili svou identitu.

Postní doba, do níž vstupujeme, je vhodným časem pro potřebné změny. Hledejme upřímně, třeba i v modlitbě a postu, co od nás Pán žádá, abychom přispěli k oživení církve u nás. Najděme cestu do konkrétního společenství farnosti a v duchu služby se aktivně zapojme do jeho života, bez ohledu na věk. Mějme otevřené oči, abychom viděli, kdo kolem nás potřebuje nějakou pomoc, či jen čas k naslouchání. Nabídněme spolupráci kněžím a členům farních rad, kteří jsou zástupci farníků, abychom na cestě

k Velikonocům společně udělali krok k oživení farní rodiny. Jen živé společenství obstojí a taky poroste. Jen živé společenství bude mít naději na svého kněze. Záleží na každém z nás, drazí přátelé. Neváhejme, Velikonoce budou brzy.

K obrácení, které přispěje k oživení církve, každému z Vás ze srdce žehná

Mons. Jan Graubner
arcibiskup olomoucký
a metropolita moravský

Sv. Atanáš. Foto: klub-svateho-atanase.webnode.cz

Klub svatého Atanáše zve na pouť na Křemešník

Kdy: 1. května 2019

Start: v 10 hodin z náměstí v Pelhřimově

Cíl: poutní kostel Nejsvětější Trojice na Křemešníku, mši sv. v tradičním římském ritu slouží od 15 hodin P. PhDr. Jakub Zentner FSSP

Pro zájemce můžeme zajistit společnou dopravu z Prahy a Brna, je třeba se nahlásit na webových stránkách klub-svateho-atanase.webnode.cz/kontakt nebo na Facebooku [@klubsvatehoathanasia](https://www.facebook.com/klubsvatehoathanasia).

NĚKOLIK MYŠLENEK K MOŽNÉMU POUŽÍVÁNÍ TRIDENTSKÉHO BREVIÁŘE

Možnost slavení tridentské liturgie

My, katoličtí věřící, máme jistě důvod k vděčnosti, že vedení církve se na II. vatikánském koncilu rozhodlo umožnit slavení liturgie v národních jazycích a v té souvislosti zrevidovat a nově upravit příslušné obřady včetně liturgických textů. Prostě: platí-li starobylá floškule *lex orandi – lex credendi* (volně přeloženo: věříme tak, jak se modlíme), pak sotva lze pochybovat o tom, že naše víra to má obtížnější, nerozumíme-li (pro neznalost latiny) tomu, co se modlíme.

Na druhé straně nelze přehlédnout, že tzv. tridentská liturgie měla svůj půvab, na který zvláště rádi vzpomínáme my, starší, kteří jsme ji zažili jako jedinou povolenou v Západní církvi. A proto jsme neméně vděční emeritnímu papeži Benediktu XVI. za to, že svým *motu proprio* z roku 2007 (dále jen „zákon“) *Summorum Pontificum* nově používání této liturgie jakožto mimořádné formy pro slavení mše svaté, udílení svátosti a posvátné officium za dodržení stanovených podmínek velkoryse umožnil. Moudře totiž usoudil, že „mnozí zůstanou silně vázání k tomuto způsobu římského ritu, který jim byl již od dětství důvěrně znám“ (list biskupům ze dne 7. 7. 2007). Avšak, jak dále píše papež, jasně se ukázalo, že „také mladé osoby objevují tuto liturgickou formu, cítí se jí přitahováni a nalézají v ní formu, jež je jim vlastní při setkání s tajemstvím Nejsvětější Eucharistie“ (tamtéž).

Stanovené limity

Užívání této mimořádné formy má ale své limity. Pokud jde o pravidelné slavení mše svaté, lze je smysluplně konat v tridentském ritu a tedy latinsky jen v takových komunitách, kde lze předpokládat obecnou znalost latiny, která je dnes ovšem spíše – a to i mezi duchovními – jen zbožným přáním. Žádné omezení není v případech, kdy kněz celebrou sám, tj. bez účasti lidu. „K takovému slavení podle jednoho či druhého misálu nepotřebuje kněz žádné povolení,

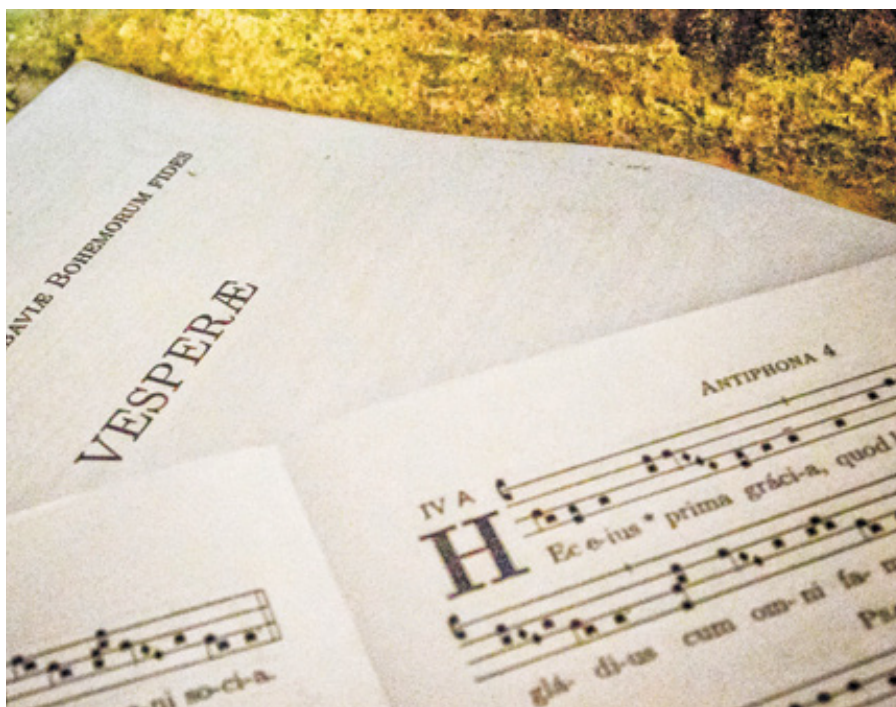

Foto: Betty Hornikova / Člověk a víra

Tridentská liturgie měla svůj půvab, na který zvláště rádi vzpomínáme my, starší, kteří jsme ji zažili jako jedinou povolenou v Západní církvi.

ani Apoštolského stolce, ani svého ordináře“ (čl. 2 zákona). To by však nemělo být bez spravedlivého důvodu, jak to žádá kán. 906 nyní platného *Kodexu kanonického práva* z roku 1983: nezapomínejme, že jakkoli se slavení mše svaté podle tridentského ritu řídí tehdejšími rubrikami, přesto se na jeho disciplínu vztahuje současný *Kodex kanonického práva*, nikoli tedy zákoník z roku 1917 (čl. 27 prováděcího předpisu k zákonu).

Podobně je tomu s udílením svátosti v tridentském ritu. V praxi tedy půjde spíše o výjimečné případy a je smutné, vidíme-li, jak někteří duchovní správci, kteří navíc mnohdy nejsou žádnými splendními latiníky, v zemi posvěcené působením svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje navzdory právním předpi-

sům i zdravému rozumu zavádějí ve své farnosti svévolně tridentskou liturgii, jakkoli jí prakticky nikdo nerozumí.

Pro pravidelné a zásadně neomezené slavení tridentské liturgie tedy zbývá vlastně jen posvátné officium, tedy „potridentský“ breviář papeže Pia V. z roku 1568 ve znění četných změn – přirozeně především při soukromé recitaci, popř. tam, kde se v nějakém společenství (kapitula kanovníků, klášter...) latina tak jako tak užívala při použití pokoncilních textů. Podle čl. 9 § 3 zákona „klerikům, kteří přijali svěcení, je dovoleno užívat i římský breviář vyhlášený bl. Janem XXIII. v roce 1962.“ Jde o dvoudílné *Breviarium Romanum*, vydané onoho roku v Miláně. A jistě díky tohoto článku, adresovaného jinak duchovním, nevylučuje z dobro-

TRADICE OTCŮ

Z promluvy svatého biskupa Řehoře Nazíánského: Služme Kristu v chudých

Blahoslavení milosrdní, praví Písmo, neboť oni dojdou milosrdenství. Mezi blahoslavenstvími nepatří milosrdenství v žádném případě mezi poslední. Neboť šťasten, kdo ujme se slabých a nuzných. A jinde: Blaze tomu, kdo rád dá i půjčí. Chopme se tedy rychle toho požehnání, ať je vidět, že jsme pochopili, a budme k druhým dobří! Ani noc ať nepřerušuje konání tvého milosrdenství. Neříkej: Teď jdi, pak přijď, až zítřka ti dám. Nechtě nic nevstupuje mezi předsevzetí a dobrý skutek. Konání dobra je to jedině, co nesnese odkladu.

Lámej svůj chléb hladovému, popřej pohostinství bloudícím ubožákům. A dělej to rád a s ochotou. Bylo přece řečeno: Kdo prokazuje milosrdenství, ať to činí s radostí. Milost dobrého skutku se ti zdvojnásobí, vykonáš-li jej ochotně a rychle. Kdežto nabízí-li někdo něco nerad nebo z donucení, není to milé ani pěkné. A tak se musíme radovat, kdykoli prokazujeme dobrodiní. Bylo řečeno: Přestaneš-li utlačovat, ukazovat prstem, to znamená lakotně a maličerně zkoumat nebo otálet a reptat, co se stane? Něco velikého a obdivuhodného! Jaká a jak velká odměna tě za to čeká! Tehdy vyrazí tvé světlo jak zora, tvá jizva se brzy zacelí. A kdo by netoužil po světle a po uzdravení?

Myslíte-li proto, Kristovi služebníci, bratři a spoludědici, že mě máte v něčem poslechnout, pak tedy navštěvuje Krista, pokud je čas, pečujeme o Krista, živme Krista, Krista si získáváme a Kristu prokazujeme úctu. Avšak nejen při stole jako někteří, nejen balzámy, jako Maria, ne jenom hrobem, jako Josef z Arimatie, ani věcmi potřebnými k pohřbu, jako Nikodém se svou polovičatou láskou ke Kristu, ani zlatem, kadidlem a myrhou, jako to učinili mágové před všemi těmi, o nichž byla řeč. Pán veškerenstva chce přece milosrdenství, nikoli obět, a milosrdenství je mu nad desetitisíce obětovaných tučných beránků. Prokazujeme mu tedy milosrdenství – v těch, kdo jsou chudí a v přítomné chvíli se ocitli v ponížení, aby nás, až jednou odtud odejdeme, přijali do věčných příbytků, právě skrze Krista, našeho Pána.

Tridentská liturgie představuje nejen náboženskou, nýbrž i kulturní či, chceme-li, estetickou hodnotu.

diní užívání tridentského breviáře laiky, nakolik i oni jsou zváni, aby se liturgické modlitby církve účastnili.

Několik praktických poznámek

Ale používání římského breviáře má také svá úskalí spočívající v jistých, třebaže nikoli podstatných a zásadních, rozdílech mezi tímto breviářem a pokoncilní Liturgií hodin. Ty spočívají jak v odlišném kalendáři, tak v počtu i uspořádání jednotlivých kanonických hodin (rozdílů je samozřejmě daleko více).

Jak z výše řečeného vyplývá, modlitba breviáře je delší, než modlitba současné Liturgie hodin – odhaduji to minimálně na dvojnásobek. To přirozeně nic nevypovídá o absolutní délce modlitby – ta je přirozeně individuální. Platilo ovšem (a platí dodnes), že recitace posvátného officia by měla být skutečnou (byť tichou) recitací, tj. nikoli pouhým přehlédnutím textu očima. Delší doba nutná pro recitaci breviáře je dána i tím, že dříve se musel celý žaltář absolvovat za týden, zatímco dnes je na to k dispozici celý měsíc – žaltář je dnes rozdělen do čtyř týdnů. Tak ranní modlitba *matutinum*, která v breviáři předcházela *laudám* (dnes modlitba se čtením) měla zásadně devět žalmů, *laudy* a nešpory po pěti (včetně kantika v *laudách*), malé hodinky dohromady dvanáct, kompletář tři žalmy – celkem tedy třiatřicet žalmů denně, oproti třinácti žalmům (včetně kantika v *laudách*) v Liturgii hodin. Starý breviář upomíná na doby, kdy věřící (včetně duchovních) si při množství vlastní práce dokázali udělat více času na svého Stvořitele a jeho chválu.

„Nováčkům“ se radí začít tím, že se zpočátku budou modlit officium ze starého breviáře jen někdy, a to zejména o svátcích svatých I. a II. třídy, které svým obsahem odpovídají týmž slavnostem a svátkům podle kalendáře nového a nekoincidují s *temporálem* (*proprium de tempore*). Tam totiž lze brát liturgický text, „jak leží a běží“. Obdobně bez větších problémů lze užívat tridentský breviář v liturgických dobách, kdy *temporál* nenaznal zásadnějších změn a koresponduje se současným

kalendářem. Jmenovitě jde o celou dobu adventní, celou dobu postní a o dobu velikonoční až po slavnost Soslání Ducha svatého včetně. Teprve pak lze přistoupit k ostatním typům officia, kde se *sanktorál* (*proprium de sanctis*) kombinuje s *temporálem*. Velmi užitečný přitom bude starý liturgický kalendář vydávaný nově na každý rok (tzv. direktář), který lze nalézt na různých webových stránkách zabývajících se tridentskou liturgií.

Závěrem

Tridentská liturgie představuje nejen náboženskou (teologickou), nýbrž i kulturní či, chceme-li, estetickou hodnotu. Sice uzavřenou, ale nikoli mrtvou – právě díky výše zmiňovanému pochopení emeritního papeže Benedikta XVI., o jehož výjimečné kultivovanosti nemůže být pochyb. Chodit kolem této hodnoty povýšeně nebo dokonce s určitým opovržením není projevem „pokoncilního“ smýšlení, nýbrž nízké kulturní úrovně a snad i jistého teologického primitivismu. Vždyť tato liturgie je nejen sama kulturní hodnotou, ale je jakýmsi ohniskem, k němuž jako by konvergovaly další kulturní hodnoty: architektonické, výtvarné, literární, hudební... – a to vše k Boží oslavě. A byla to přece právě Církev, která vypsela kulturu v širokém smyslu slova nesla spolu se zvěstí o Zmrtvýchvstalém staletími až do dnešní doby, a bylo by smutné, kdyby tomu dnes mělo být jinak. A také nám snad tridentský breviář snáze zprostředkuje prožitek kontinuity církve a její liturgie, uvědomíme-li si, že týž breviář měli v ruce a modlili se třeba sv. Karel Boromejský, sv. František Saleský, sv. Filip Neri...

Ignác Hrdina

P. Prof. JUDr. Ignác A. Hrdina, DrSc., O.Praem., předseda Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské, vyučující kanonického práva na KTF UK

POKORA – VLASTNOST CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak je přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD.

Karl August Rudolph Steinmetz přišel na svět roku 1865 ve Wroclawi, která tehdy patřila k Německu. Narodil se s těžce deformovanou páteří. Když dospěl, byl vysoký sotva 150 cm a byl hrbatý. Matka mu zemřela, když mu byl rok a proto jej vychovávala polská babička.

Na Wroclavské univerzitě byl vynikajícím studentem. Měl výjimečnou schopnost rychle se přesouvat z jedné výzkumné oblasti do druhé a všude být kompetentní. Studenti mu říkali "Proteus", což byla mytologická postava, která byla schopná převzít podobu jakékoli bytosti. Steinmetz splnil všechny podmínky k získání doktorského diplomu. Byla přijata jeho dizertace. Jediné, co ještě potřeboval k promoci, byl formální souhlas zodpovědné autority. Ten však nikdy nedostal. Byl totiž šéfredaktorem časopisu, jenž byl kritický vůči způsobům tehdejšího německého premiéra Otto von Bismarcka. Skončilo to tím, že musel opustit zemi.

Nějaký čas strávil ve Švýcarsku. Tam mu jeden soucitný kolega nabídl částku, za niž by si mohl zaplatit cestu do Spojených států. Oba docestovali do New Yorku 1. června 1889 v nejlacnějším podpalubí francouzského zaoceánského parníku. Imigrační úředníci však Steinmetzovi odmítli dát povolení ke vstupu na americké území. Jeho znetvořené tělo, chudoba a žádné americké kontakty je vedly k přesvědčení, že bude státu na obtíž. Jeho spolucestující kolega se však zaručil, že se o něj postará. Na jeho přimluvu byl konečně vpuštěn. V té chvíli měl Steinmetz u sebe 10 dolarů, neměl představu o práci a neuměl anglicky ani slovo.

Do roku 1892, ani ne o tři roky později, byl Steinmetz známý nejen v Americe jako vědec světového formátu. Vypracoval zákon hystereze, s jehož pomocí se dá vypočítat množství energie, která se ztratí v elektrickém zařízení během změny magnetické aktivity na nevyužitelné teplo. Ap-

Karl Steinmetz. Foto: wikimedia.org

Důstojnost a velikost člověka spočívá v tom, že ačkoli je ničím, přece je povoláný k velkým věcem.

likace tohoto zákona významně vylepšila konstrukci elektrických přístrojů. Brzy byl pozván do právě založené firmy *General Electric Company*, kde strávil zbytek aktivního života výzkumem v oblasti elektřiny.

Pokorný kaktus

Nejnámější je však Steinmetz rozpracováním teorie střídavého proudu pomocí experimentů s „umělými blesky“. Také vypočítal, jak by se dala spoutat a využít síla Niagarských vodopádů. Nechal si zaregistrovat celkem 195 patentů. Velkým přínosem bylo vylepšení elektrického motoru výtahů, což umožnilo výstavbu mrakodrapů.

Navzdory jeho hvězdnému přínosu na poli vědy a techniky, a užitku, který z toho společnost měla, zůstal během celého života člověkem úžasné pokory. Jeden z jeho současníků jednou poznamenal, že „stačí i minimální kontakt se Steinmetzem, aby bylo jasno, že má co do činění s jedincem vysoké úrovně, s člověkem něžné a otevřené mysli a s mužem plným pracovního zápalu...“, s člověkem, který je kombinací skutečné autority a výrazné dětské osobní pokory.“ Za zdmi cihlového domu v New Yorku, kde Steinmetz žil, byla vědecká laboratoř a zasklená botanická zahrada. Zde pěstoval orchideje a další exotické rostliny. Avšak jeho nejoblíbenější rostlinou, se

kterou se hodně identifikoval, byl pokorný kaktus. „Kaktusy jsou škaredé a deformované“, vysvětloval, „ale jsou schopné žít a překrásně kvést v těch nejhorších možných podmínkách.“ Pro Steinmetze je nejsilnější pohnutkou každého pokroku tzv. „božská nespokojenost“, která člověka nutí toužit po něčem lepším.

Spokojenost nebyla nikdy součástí jeho života. I když mu *General Electric Company* darovala drahé kožené křeslo, téměř jej nepoužíval. Kvůli svému postižení dával při práci přednost klečení na židli nebo stolečku. Tato poloha velmi výstižně charakterizovala jeho ducha.

Mocní i pokorní se přišli poklonit

Steinmetz nebyl ženatý. Adoptoval syna, a když se ten oženil, byl adoptivním dědečkem jeho tří dětí. Velmi podporoval vytváření příležitostí pro studium hendikepovaných dětí a zvláště naléhal na zřizování speciálních tříd pro děti opožděné, tuberáky a anemiky. Byl neúnavným bojovníkem za zlepšení životních podmínek pro nesvéprávné.

Zemřel ve věku 48 let po namáhavém výletu po Tichomořském pobřeží. Lékařská prohlídka ukázala, že zemřel na akutní zbytnění srdečního svalu, což bylo výsledkem dávného infarktu. Místoprostnost v jeho domě, kde byl po smrti vystaven, byla přeplněná květinami. Celé hodiny proudily k jeho rakvi zástupy lidí, aby mu vzdali poslední poctu. Mezi množstvím významných hostů nechyběly ani skupiny dětí. Slušelo se, aby se mocní i pokorní přišli rozloučit s tím, kdo si celý život zachoval prostotu navzdory své genialitě a slávě.

KOMENTÁŘ

Člověk by si mohl myslet, že pokora je ctnost velmi běžná a že není těžké se k ní dostat. Zemřeme a nic moc po nás nezůstane. Z toho plyne, že pokora bude tou nejlogičtější lidskou ctností. Pokora je tou první lekcí, kterou se naučíme, když začneme upřímně přemýšlet o sobě a svém životě. Pravda je ale opačná. Přes zřejmé povědomí o naší dočasnosti, pomínutelnosti a zmaru to, co z nás přímo trčí, není pokora, ale její opak – pýcha. Místo toho, aby se lidé sklonili před realitou a přijali sebe sama takovými, jací

Foto: Caleb Ekeroth / Unsplash

Jeho nejoblíbenější rostlinou, se kterou se hodně identifikoval, byl pokorný kaktus. „Jsou škaredé a deformované, ale jsou schopné žít a překrásně kvést v těch nejhorších možných podmínkách.“

jsou, začnou si libovat v iluzích a tvářit, hrát si na něco, čím nejsou. Tak jak řekl jeden moudrý člověk: „Mnoho lidí by bylo mizerně – jestli vůbec – oděných, kdyby se měli obléci do své pokory.“

Proč je tato ctnost tak důležitá? A co je to vlastně pokora? Jsou lidé, a není jich málo, kteří jsou přesvědčeni, že pokora je slabost, prý je dokonce znamením komplexů, stísněnosti, že si člověk nevěří a nenašel se. Opak je pravdou. Pokorný člověk je realista. Podívá se na sebe a plně si uvědomí a přizná, kdo je. Toto poznání si nese do života. Pokorný člověk se nepokládá ani za menšího, ani za většího než skutečně je. Pokládá se za takového, jaký je. Jde mu o pravdu. To mu umožní vyhnout se zoufalství i pýše. Pokorný člověk má svobodu být tím, čím opravdu je. Neznepokojují jej záležitosti jako pověst, vlastní zájmy nebo neúspěch. Když se mu něco dobrého povede, raduje se. Nesnaží se za každou cenu připomínat své autorství. Iluze, které člověka, který si na nich zakládá, stojí mnoho času a energie,

pokorný člověk nemusí chránit a bránit. Necítí se povinen bránit nějaký svůj falešný obraz, který si o něm lidé, neznající skutečnost, vytvořili, protože mu na nějakém krásném obraze nezáleží. Hlavní je, aby obraz, který maluje, byl pravdivý.

Výchozím bodem je pravda

Nyní přicházíme k druhému bodu: pokorný člověk nikdy není spokojený s tím, jaký je a čeho už dosáhl. Je si vědom povinnosti růst a odvracet se od špatných vlastností, které má. Je si vědom svého poslání „kráčet za sluncem“. Důstojnost a velikost člověka spočívá v tom, že ačkoli je ničím, přece je povolán k velkým věcem. Povoláním člověka je stávat se! Jenomže to se dá dělat jen tehdy, když žije v pravdě. Jestli nežijeme v pravdě, naše „stávání se“ může skončit fatálně. Vzpomeňme na bájného Ikara, kterému otec zhotovil křídla, aby se vznášel. Jelikož mu je připevnil voskem, upozornil jej, aby se nepřibližoval ke slunci, neboť roztají a on se zřítí. Neposlechl a zabil se. Výchozím bodem na naší cestě

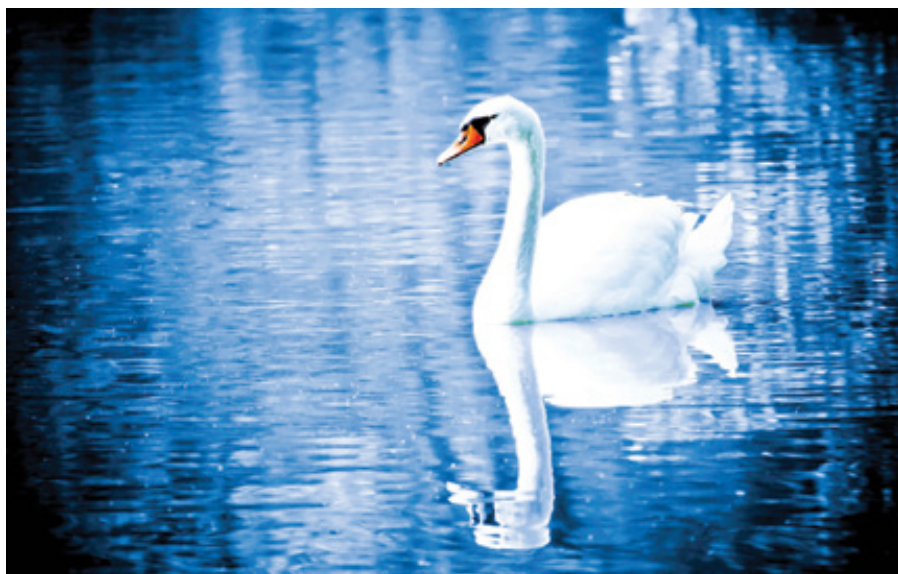

Foto: PublicDomainPictures / Pixabay

Pokornému člověku nehrozí, že se stane obětí sebelítosti. Nebude upadat do smutku, že se mu nedaří stát tím, čím nemůže a není ani schopný být.

„ke slunci“ je pravda. A pravdě nás učí pokora, protože pokora je pravda, tak jako její opak pýcha je lež. Pýcha předstírá, vytváří iluze a klamné obrazy. Člověk, žijící v pýše, nebude nikdy schopný skutečného obrácení srdce a opravdového růstu.

Člověk, který je pokorný, neočekává ani od ostatních, že budou něčím jiným, než ve skutečnosti jsou. Nezajímá jej obchodování s realitami. Bere lidi takové, jací jsou. Lidé jsou pro něho darem. Pokornému člověku nehrozí, že se stane obětí sebelítosti. Nebude upadat do smutku, že se mu nedaří stát tím, čím nemůže a není ani schopný být. Známý mystik a trapistický mnich Thomas Merton jednou řekl: „Počátek pokory je zároveň počátkem pozhnutí a dovršení pokory je dokonalostí každé radosti.“ To řekl proto, že si byl vědom neocenitelné svobody, kterou pokora přináší do lidského života.

Co právě dělá Bůh?

Velkého matematika a fyzika Alberta Einsteina prý jednou dost znepokojilo veřejně vyslovené uznání. Měl pocit, že to bylo velmi nevyvážené proti tomu, čeho se to týkalo a co vykonal. „Na světě je, díky Bohu, mnoho velmi bystrých a obdařených lidí“, napsal autor teorie relativity. „Proto mi připadá jako neférové

nebo dokonce jako špatný vkus vybrat z toho všeho množství nadaných lidí jen pár jedinců a těm projevit nekonečný obdiv a připsat jim tak téměř nadlidskou moc mysli a charakteru. Takový je i můj úděl. Kontrast mezi tím, co si lidé myslí o mých schopnostech a úspěších a skutečnosti, je směšný.“

Jednoho filosofa, který správně chápal základní důležitost pokory na široké škále vlastností, se jednou zeptali, co právě dělá velký Bůh. On odpověděl: „Jeho jediným zaměstnáním je povyšovat pokorné a ponížovat pyšné.“ Takové zaměstnání, protože pokora je ctnost konstruktivní a pýcha naopak destruktivní, je dokonale ve shodě s láskou Boží vůči stvoření.

Pokora je tma, která zviditelní světlo

Významní houslisté Jasha Heifetz a Misha Elman prý jednou spolu večeřeli v restauraci. Číšník přinesl na stůl obálku, na které bylo napsáno: „Největšímu houslistovi světa“. Byli přáteli a vážili si jeden druhého a každý pokládal toho druhého za umělce světového formátu. Proto si ani jeden nemyslel, že list je pro něho. Když Heifetz naléhal na Elmana, aby obálku otevřel, ten se uklonil a podal obálku Heifetzovi. Ten udělal to samé. Když to několikrát

opakovali, Heifetz nakonec na Elmanovo naléhání obálku otevřel. Na lístku uvnitř byl text, který začínal slovy: „Drahý Fritz“ (což byl jejich slavný kolega Fritz Kreisler). Není těžké si představit, jak se oba houslisté cítili ponížení touto příhodou.

Na rozdíl od nich si slavný Sokrates vysvětlil výrok věštkyň: „Nikdo (není) je moudřejší než Sokrates!“ s roztomilou pokorou. Tento athénský „otrava“ to pochopil tak, že nějaký člověk, který se jmenuje „Nikdo“ je moudřejší než on. „Pokora“, jak se jednou vyjádřil kardinál Newman „je jednou z nejtěžších ctností: jednak pro její získání, jednak uznání. Pokora leží v blízkosti srdce a její chuť je velmi delikátní a jemná.“ Sokrates je prý pokládán za nejpokornějšího ze všech filosofů. Neustále hledal moudrost, protože věděl, že ji nevlastní. Zde má základ i jeho celoživotní hledání učitele. Pokora byla pro něj důležitá, neboť mu pomohla osvobodit se od deformující pýchy.

„Pokora“, říká Henry David Thoreau, „je jako tma, která zviditelní světlo.“ Abychom dokázali vidět a vážít si hodnotných věcí, musíme je vidět na podkladě nebytí. Z perspektivy nebytí se každé světlo vidí jako světlo, každý vjem se stane vnímaným, každý fenomén bude fenomenální. Postoj pokory – protože nic neočekává – je připraven vážít si všeho. Jen člověk, který se vyčistí, bude připraven nechat se naplnit úžasem vesmíru.“ Jak zdůraznil G. K. Chesterton: „Jedním z milionů žertíků pravdy je toto: nevíme nic dotud, dokud nic nevíme.“ Jenom přesvědčení, že nevíme nic, nás bude pohánět k hledání odpovědi.

Na teologické rovině sv. Augustin trvá na tom, že pokora je první, druhou a třetí nejdůležitější věcí v náboženství. Podle něj je pokora základem všech ostatních ctností. Proto v duši, kde chybí pokora, nemůže být žádná jiná ctnost, pouze zdání ctnosti.

Je důležité vědět – a na tom trvali i dávní duchovní autoři – že se také ďábel mimo jiné takticky obléká do zdání ctnosti. Jedna legenda vypráví: když se dávný poustevník sv. Makarius jednou vrátil do své cely, setkal se tam s ďáblem, který se jej snažil přeseknout kosou napůl. Nepodařilo se mu to, ač se pokoušel opakovaně. Vždy, když se ke světcům přiblížil, ztratil sílu. Plný hněvu k tomu říká:

Pokora je tou první lekcí, kterou se naučíme, když začneme upřímně přemýšlet o sobě a svém životě.

„Jde z tebe násilí (síla). Vždy, když se ti snažím ublížit, nemohu. Dělán všechno co ty, ba ještě víc. Ty se občas postíš, já nejím nikdy. Málo spíš. Já nikdy oka nezamhouřím. Jsi čistý. Já také. Převyšuješ mne pouze v jedné věci.“ „Ve které?“ ptá se Makarius. „Ve velké pokoře“, odpověděl ďábel a zmizel.

Humilitas

Je náboženskou a biblickou pravdou, že ďábel = pýcha. Kdyby ďábel ztratil pýchu, už by ďáblem nebyl. Pokorný ďábel je nesmysl. Přecí základním principem ďábelství byla pýcha: anděl Lucifer chtěl být jako Bůh a prohlásil, že Bohu sloužit nebude. Stal se ďáblem.

Kanadský umělec Michael O'Brien zasvětil jeden rok práci na tvorbě ilustrací k patnácti tajemstvím růžence. Když měl ilustrovat tajemství „Nanebevzetí Pany Marie“, cítil v nitru prázdnotu. Neuměl si představit, jak by konkrétně toto tajemství ilustroval. Byl tak zoufalý, že jej napadlo toto tajemství ze série zcela vynechat, což by byl samozřejmě paradox. Právě v tu dobu ale četl cosi od sv. Tomáše Akvinského – psal, jak Bůh seslal anděla, aby lidem pomáhal konat skutky, sloužící k oslavě Boha. O'Brien pocítil z textu inspiraci. Začal se modlit, aby mu

Bůh poslal anděla, který by mu s ilustrací pomohl. Vtom se to stalo. Náhle poznal, bez jakýchkoli emocí, které přesné barvy, tvary, postavy a design použije k tvorbě díla. Později se vyjádřil takto: „Co mi připadalo jako nejtěžší kresba, se mi nejednou podařilo s úžasnou lehkostí. Byla to nejsnadnější malba, jakou jsem kdy v životě udělal.“ Toto dílo je ve skutečnosti z celé série nejsilnější a upoutá nejvíce pozornosti. Nachází se dokonce na obálce knihy, ve které jsou obrázky růžencových tajemství. V pokoře, v uvědomění si prázdnoty a neschopnosti se člověk otevírá pro inspiraci a pro Boží působení. Bůh vyplní prázdnotu, kde je příznána.

Pokora je matkou mnoha ctností, protože z ní se rodí poznání, chápání, realismus, čestnost, upřímnost, síla a oddanost. „Pokora, to je bezvýznamný, neznámý, hluboký kořen“, píše básník Tomáš Moore, „ze kterého vyrůstají všechny nebeské ctnosti.“

A na závěr myšlenka sv. Tomáše Akvinského. Ten tvrdí, že slovo pokora, latinsky *humilitas*, pochází od slova *humus*, zem. To jasně evokuje biblické poselství, že jsme byli stvořeni z prachu země a v prach se obrátíme. A to i navzdory tomu, že se budeme snažit „jít za sluncem“ ve smyslu svého povolání. Jestli

chceme zůstat v realitě a vyhnout se destrukci (jako např. jmenovaný Ikarus nebo mnoho jiných, kteří dobře začali, ale špatně skončili) budeme se vždy držet toho, z čeho jsme vyšli a kam směřujeme, co je naším hlavním cílem. Kdosi se vyjádřil, že nejlepším prostředkem pro život v pravdě a realitě je humor. Humor je další slovo, které má stejný základ jako *humilitas* (pokora) a *humus* (zem). I slovo člověk (*humanus*) má v jádru slovo zem.

Jsi člověkem pokory? Vážíš si pokory jako opravdové ctnosti nebo ji pokládáš za slabost? Znáš kolem sebe pokorné lidi? Jsou pro tebe povzbuzením nebo jsou slabochy?

Jak bys rozeznal pravou pokoru od falešné (která je vlastně v jádru pýchou)? Co bys řekl na test humoru. Ten jasně rozezná člověka opravdové pokory od toho, kdo ji jen předstírá. Umíš se bavit na svůj účet? Urážíš se snadno, když někdo poukáže (vtipně) na některou tvou slabost, zlozvyk,... nedokonalost?

Souhlasíš s tvrzením, že popírání svých darů, jejich zatajování, odmítání chvály může být znamením nedostatku pokory? Jak reaguješ na pochvalu a ocenění?

Přeložila Sylva Bernardová

Zpracováno podle DeMarco, Donald.

The Heart of Virtue: Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character. San Francisco:

Ignatius Press, 1996.

VYDÁVAT SVĚDECTVÍ příprava na mimořádný misijní měsíc říjen 2019

Milí čtenáři,

protože v letošním roce budeme v říjnu prožívat papežem Františkem vyhlášený mimořádný misijní měsíc, rozhodli jsme se vás do příprav a v našem případě tedy především do obsahu *RC Monitoru* aktivně zapojit. Arcibiskup Jan Graubner v pastýřském listu k tomuto tématu mj. vyzval, abychom „**dělali běžné věci s misijní horlivostí**“. Jsme si jisti, že s tím máte aktivní zkušenost a snažíte se o to.

Chceme vás požádat o krátká osobní svědectví a příběhy z vašeho života, kdy jste se ocitli v situaci, že jste svým postojem vyjádřili, komu jste uvěřili a proč jednáte možná jinak, než ostatní. A tím se třeba i povedlo lidi kolem vás ke Kristu přiblížit. Víru si nemůžeme nechávat jen pro sebe. Tím, že ji dáváme dále, ona také významně roste.

Napište nám na redakce@rcmonitor.cz nebo na poštovní adresu! Vaše příspěvky pomohou druhým i nám!

redakce *RC Monitoru*

Foto: Grant Whitty / Unsplash

ATEISMUS VĚDECKOU DISCIPLÍNOU?

Případná existence života ve vesmíru není žádným důkazem pro neexistenci Boha, neboť Bůh je Stvořitelem celého vesmíru. Přiznám se, že mne nikdy neznepokojoval problém života mimo naši zeměkouli, protože i kdyby byl skutečností, tak pouze na naší zem přišel Bůh v lidském těle a spasil člověka. Myslím si, že náš svět, náš život a naše poslání je tak fascinujícím tajemstvím, že je škoda času na zmatené úvahy o hypotézách jiných světů a jiného života – říká v rozhovoru s *PCh24.pl* polský kněz a profesor dogmatiky P. Paweł Bortkiewicz.

Když roku 1961 Jurij Gagarin v kosmické lodi Vostok jako první člověk v dějinách vyletěl do vesmíru, pro mnoho osob bylo mnohem důležitější než tato vlastní událost údajné „zjištění“, že ruský kosmonaut tam nikde „neviděl Boha“. Proč?

Pro marxismus problém existence Boha byl vždycky klíčový. Marxismus Boha totálně sesadil z trůnu se všemi důsledky. Komunisté tvrdili, že když není Bůh, tak není ani žádný Stvořitel, ani žádný Spasitel. Neexistuje ani žádná Bohem stvořená racionální lidská přirozenost, ani objektivní pravda. Místo toho hlásali marxisté vizi „stvoření“ skrze ekonomicko-sociální vztahy a nauku, že „člověk sám sebe spasí“.

To bylo faktickým „opiem lidu“. Celý ten zlověstný projekt měl ale smysl pouze za předpokladu, že „Bůh neexistuje“. To však nešlo dokázat racionálně, logicky. Musel být k tomu povolán „svědek“ – v tomto případě Gagarin. Samozřejmě taková argumentace byla a zůstává směšná, stejně tak i jiné „vědecké“ metody sovětského marxismu.

Jak na to reagovala katolická církev? Podařilo se jí dát na tuto komunistickou antikatelickou propagandu pádnou odpověď?

Je těžké hodnotit to celkově. Církev ale podle mne podcenila zničitelskou sílu marxismu. Nezapomeňme, že v 50. letech významní teologové Západu bohužel „čerpali“ z marxismu své inspirace pro teologii pozemských skutečností. Krátce nato se objevila tzv. teologie osvobození, jež spojovala marxismus s poselstvím křesťanské zvěsti o spáse. Tyto projekty samozřejmě udivují svojí naivitou, nicméně byly a jsou faktem.

Foto: qimono / Pixabay

Velkým omylem věřících, je, že si necháváme namluvit mýtus, jakoby naše víra byla čímsi iracionálním, horším než vědecké poznání. Proti takovému stereotypu nutno protestovat.

Myslím si, že Církev všeobecně nerozpoznala vážnost tohoto ohrožení a konfrontačního střetu. Výjimkou samozřejmě byla Církev v Polsku, dokonale „expert“ na marxismus, neboť poznala jeho zhoubné účinky z vlastní zkušenosti.

Dnes mnoho vědců tvrdí, že nalezení života ve vesmíru bude konečným jasným důkazem pro neexistenci Boha. Odkud se berou tyto teorie a proč jsou publikovány? Co mají dokázat, jaký je smysl toho?

Před lety jsem četl knihu Francise Cricka „Princip a původ života“. Autor je nositel Nobelovy ceny a autorita v oboru biologie. Zároveň je ale programovým ateistou, což uvádí hned na počátku své báje. Úmyslně říkám „báje“ – to není přerěknutí. Kniha po prohlášení autora, že

je ateistou, usiluje vysvětlit vznik života. Crick předkládá výsledky bádání z oborů biogeneze, paleologie, paleontologie a... náhle se ocitá v pozici spisovatele bájí. Zcela vážně tvrdí, bez jakéhokoli důkazu, že zárodky života se dostaly na zem v jakýchsi kosmických kapslích.

Seriózní komentátoři nevěděli, jestli je to žert, sebeironie nebo vliv nějakých omamných látek. Ta poslední možnost není vyloučena, Crick sám přiznal, že ve výzkumech DNA mu pomohly malé dávky LSD. Pro vyznavače této „bájně“ teorie je víra v prázdné nebe klíčová. „Místo Boha najdeme ve vesmíru život, a potom zbuduje ještě najít ty kapsle...“, říkali. Ovšem ještě by bylo nutno najít nějakou kurýrskou firmu, kosmickou, která by ty zárodky života zabalila. Na takové myšlenkové konstrukce je opravdu zapotřebí LSD...

Foto: Larisa-K / Pixabay

Je mnoho přírodovědců, kteří jsou hluboce věřící a inspirují se vírou.

Nicméně připustíme na chvíli, že ve vesmíru nějaký život existuje. Co by to znamenalo z katolického pohledu?

Případná existence života ve vesmíru není žádným důkazem pro neexistenci Boha, neboť Bůh je Stvořitelem celého vesmíru. Přiznám se, že mne nikdy neznepokojoval problém života mimo naši zeměkouli, protože i kdyby byl skutečností, tak pouze na naši zem přišel Bůh v lidském těle a spasil člověka. Myslím si, že náš svět, náš život a naše poslání je tak fascinujícím tajemstvím, že je škoda času na zmatené úvahy o hypotézách jiných světů a jiného života...

Nicméně posledních cca 15 let tady máme úplnou „potopu“ kosmické propagandy. Pro mnoho lidí už život ve vesmíru není pouhou hypotézou, ale faktem, který, když ne dnes, tak zítra nebo za týden či za deset let půjde dokázat. Na toto téma už existuje mnoho knih a televizních pořadů. Myslíte si, že se jedná o organizovanou akci? Jaké mohou být její důsledky?

Podle mne jediným cílem těchto iniciativ může být válka s Bohem a vírou. To je svého druhu průvodní jev postmodernismu. Člověk v našem světě spálil klášter a knihovnu, jak je to prezentováno v románu „Ve jménu růže“, to znamená zničil víru a rozum. Místo toho dal přednost nejistotě, náhodě a emocím.

Jenže brzy zjistil, že to nestačí! Je zapotřebí nějaké jistoty, transcendence, nějakého nadpřirozeného rozměru... Jestliže tedy Bůh křesťanů byl vyhnán, hledá se nějaká náhražka – nějaká víra z „Archivu X“, víra v život na jiných planetách a paranormální jevy. To je zcela paranormální stav. Jeho důsledek může ale být tragický. Člověk, který „žije, jakoby Bůh neexistoval“, dostává náhražku víry, to jest iluzi, což představuje nebezpečný jev jak z hlediska psychologického, tak i existenciálního.

V dějinách jsme měli „kult rozumu“, konkrétně ve Francouzské revoluci. Jak to skončilo, víme. Dnes sice nikdo nevráždí někoho za odmítání „kosmické propagandy“, ale katolíci, kteří brání svoji víru, jsou vysmíváni a ponižováni. Jak tomu čelit?

Velkým omylem nás, věřících, je, že si necháváme namluvit mýtus, jakoby naše víra byla čímsi iracionálním, horším než vědecké poznání. Proti takovému stereotypu nutno kategoricky protestovat.

Proč je dnes ateismus tak populární mezi vědci?

Promiňte, ale nepřeháněl bych v této věci. Je mnoho přírodovědců, kteří jsou hluboce věřící a inspirují se vírou. Dovoluji si krátce připomenout iniciativu krakovského fyzika, dnes zesnulého prof. Janika, který zorganizoval setkání

představitelů exaktních věd s mladým Karolem Wojtyłą, krakovským arcibiskupem. Z těchto setkání se zrodily pozdější dialogy vědy a víry v Castel Gandolfo. Ale samozřejmě můžeme pozorovat i značný počet reprezentantů exaktních věd, kteří vyznávají ateismus.

Myslím si ale, že je to v jistém slova smyslu důsledek metodického omylu. Přírodovědec, který definuje poznání a zkušenost výlučně ve sféře empirické a scientistické, to znamená nezabývá se myšlenkou, co je za oblastí vědeckého výzkumu, se dopouští metodologického omylu. A dodal bych ještě, že hřeší pýchou. Jedno i druhé ho tak trochu diskvalifikuje jako vědce.

Není to tak, že pro mnohé představitele vědeckého světa se ateismus stal svého druhu „misií“, tj. že cílem jejich aktivit není nalezení pravdy, ale laicizace světa?

Další silné tvrzení... Na jedné straně můžeme pozorovat, že tak tomu skutečně je. Vidíme to u některých představitelů biologických věd, zejména u známého badatele včel Edwarda Wilsona, který vymyslel celou sociobiologii jakoby pouze k tomu, aby stanovil tezi, že „když geny drží náš rozum a vůli na smyčce“, tak není v lidském životě místo pro svobodu, morálku, víru a Boha... Sociobiologové jako Wilson nebo Dawkins se vyslovují tak vášnivě o neexistujícím Bohu, že je velmi obtížné oddělit tyto emoce od jejich vlastních vědeckých výzkumů.

Ale existují také díky Bohu i jiní „vášnivci“, kteří demytologizují oba „učence“. I takových je velmi mnoho. Ti pochopili svou vědeckou práci jako hledání pravdy s cílem jejího poznání. Na ně nutno pohlízet s úctou.

Často se falešně Církvi předhazuje, že je symbolem „tmářství“, protože prý „odmítá všechny výsledky vědeckého bádání“. Oba víme, že tomu tak není, nicméně propaganda tohoto typu je velmi účinná. Proč?

Církev je obviňována z mnoha špatných skutků, jichž se nikdy nedopustila. Nejenže nikdy neodmítala a neodmítá výsledky vědeckého bádání, nýbrž naopak je často sama inspirovala, byla jejich mecenášem a nejednou je i využívala. Ale Církev na to

všechno pohlíží z dvojí perspektivy: Boha a člověka. Pokud se nějaký „objev“ pokouší konfrontovat s Bohem a ohlašovat jeho „smrt“, tak se nelze divit, že Církev musí přistoupit k takovým výzkumům kriticky. Nebo – když jsou výsledky bádání v nějaké formě prezentovány jako redukce člověka na pouhý biologický materiál – tak Církev nesmí mlčet...

A samotné obvinění, že Církev je symbolem „tmářství“, je tak trapné, že je třeba trochu gymnastiky, aby se člověk snížil k přízemní úrovni kritiků používajících takové argumenty. A já jsem na takový tělocvik poněkud líný.

Neobáváte se ale, že mnoho tzv. průměrných křesťanů uvěří v „kosmická upravení“, tak jako mnozí uvěřili v te-

orie a „vědecké důkazy“ zesnulého S. Hawkinga pro „neexistenci Boha“?

Žel tyto obavy jsou opodstatněné. Ale my nesmíme zaměřit svoji pozornost pouze k tomu, abychom vyvraceli tyto nesmysly pseudovědy, nýbrž snažit se hlavně o budování takového křesťanství, takového katolicismu, který hledá pravdu na křídlech víry a rozumu. Příliš málo je v této sféře popularizačních výpovědí, debat, diskusí, příliš málo my, katolíci, čteme, zato však často prezentujeme naši víru dětinským způsobem.

Jaké argumenty bychom měli používat při rozhovoru s takovými lidmi? Jak máme bránit naši víru před falešně chápanou „vědou“ a falešně chápaným „rozumem“?

Nejprve tím, když ukážeme, že věda jako schopnost poznání a objektivizace pravdy, a také rozum – jsou dary od Boha. Proto nesmějí být používány jako „nástroj opozice“ vůči Stvořiteli. To, co vyvolává náš odpor, je zideologizovaná pseudověda a rozum zdeformovaný do úzkého rozměru empirického poznání, kdy otázka hlubší pravdy přesahující vědu nehraje žádnou roli. To je ale mrzačení lidského myšlení.

Zaplať Pán Bůh za rozhovor.

*Tomasz D. Kolanek
PCh24.pl
Přeložil
Dr. Radomír Malý*

MATKY ODPOVÍDAJÍ MACRONOVI

Francouzský prezident Emmanuel Macron loni na podzim ještě prohloubil svou rutinní rétoriku, když znovu veřejně prohlásil, že lidská porodnost – především na africkém kontinentu – je příznakem nevědomosti a útlatku.

Když na akci pořádané Nadací Billa a Melindy Gatesových v New Yorku hovořil o africké demografii, řekl: „Ukažte mi ženu s kvalitním vzděláním, která se rozhodla mít sedm, osm nebo devět dětí... Dochází k tomu jen proto, že spousta dívek nemá řádné vzdělání, někdy proto, že dívky v těchto zemích nemají stejné právo na vzdělání jako mladí muži.“

Macron, který žádné děti nemá, se často negativně zmiňuje o vysoké porodnosti v afrických zemích. Tentokrát se však vzdělané ženy na celém světě cítí Macronovými poznámkami dotčeny a začaly na Twitteru s hastagem #PostcardsForMacron psát o svých úspěších a zveřejňovat fotografie svých rodin.

Otevřenost životu je hodnota

Profesorka Catherine Pakaluková z Catholic University of America vytvořila tento hashtag s fotografií, na níž je v akademickém taláru a spolu se šesti ze svých osmi „chtěných dětí“. Pakalu-

#PostcardsForMacron. Foto: Catherine R Pakaluk

ková má magisterský a doktorský titul z Harvardu.

„Vlastně PROTO, že jsem vzdělaná, máme schopnost a moudrost, abychom

viděli obrovskou hodnotu toho, že jsme otevřeni životu,“ napsala Shannon Jonesová pod fotografií, která zachycuje ji, jejího manžela a jejich sedm dětí. Chris-

Vlastně PROTO, že jsem vzdělaná, máme schopnost a moudrost, abychom viděli obrovskou hodnotu toho, že jsme otevřeni životu.

topher Scalia, syn zesnulého soudce Nejvyššího soudu Antonina Scali a Maureen McCarthy Scaliové, napsal o své matce: „Akademický titul z angličtiny na Radcliffe. Devět dětí. Třicet devět vnoučat. Dvě pravnoučata.“ Eric Kigozi z Ugandy zveřejnil fotografii své manželky, „lékařky a matky sedmi dětí“, a připnul ji na úvod svého twitterového profilu.

Macronův proslavil je otiskem ve výroční zprávě „Goalkeepers“ vydávané nadací manželů Gatesových. Tato nadace je nejbohatší na světě a Melinda Gatesová učinila z omezení porodnosti – obvykle prostřednictvím přístupu k antikoncepci – jednu z nejvyšších priorit, na které vynakládají nejvíce prostředků.

Civilizační odpovědnost

Na celém světě, včetně Spojených států, mají nejchudší lidé sklon mít více dětí, zatímco ti nejbohatší mají tendenci mít dětí méně. Tato skutečnost je rysem globální krize, uvádí se v letošní zprávě „Goalkeepers“ – nikoli proto, že se ti nejlépe situovaní vyhýbají své civilizační zodpovědnosti, ale proto, že „se více dětí rodí na místech, kde je nejobtížnější vést zdravý a produktivní život“. Podle zprávy to znamená, že skvělé snižování světové chudoby, k němuž dochází v posledním

půlstoletí, by mohlo skončit.

To samozřejmě představuje problém pro největší světové ekonomiky, které financují vládní důchodové programy s hromadou dluhů. Americké programy *Medicaid* a *Social Security*, jež jsou silně podfinancované, tvoří 62 procent ročních federálních výdajů. Podle poslední zprávy správců budou jejich svěřenecké fondy prázdné v případě *Medicaid* během osmi let a v případě *Social Security* během 16 let. Většina světových nejvyšších ekonomik závisí na tom, jak rostoucí populace splní dosud nenaplněné přísliby starším generacím.

Proč nízká porodnost?

Od šedesátých let 20. století se celosvětově míra porodnosti snížila na polovinu. Některé země dosáhly minima, z něhož se ještě žádná civilizace nevzpamatovala. Zatímco Afrika je terčem těch, kdo touží po kontrole porodnosti, v severní Africe a na Blízkém východě je průměrem méně než tři děti na jednu ženu a v subsaharské Africe méně než pět dětí. Tyto počty budou pravděpodobně nadále klesat i bez vlivu ze zahraničí.

Existují nejrůznější vysvětlení nízké porodnosti: antikoncepce, zaměstnanost žen a náklady na výchovu dětí. Vlády se

snaží tyto záležitosti vyřešit, od rozhodnutí Itálie přidělovat pozemky po narození třetího dítěte po povinné dny volna v Jižní Koreji, aby manželé měli více času na plodný sex. Tyto iniciativy však nejsou příliš úspěšné.

Částečně by mohla být příčinou zřídka diskutovaná psychologická bariéra. Vlny kulturního feminismu se shodují s obdobími nižší porodnosti v USA. Průzkumy ukazují, že se mladí lidé obávají, že kvůli dětem si už nebudou moci se svým časem a penězi dělat, co chtějí. Typickým poselstvím západní kultury mladým lidem je rada nejprve si zařídit kariéru a dostatečné finanční zázemí a teprve potom mít děti, což však většině žen brání mít více než dvě děti, protože plodnost po 35. roce věku prudce klesá.

To znamená, že #PostcardForMacron je jakousi oslavnou a utvrzující zprávou, kterou potřebují slyšet všechny ženy. Ukazuje totiž, že děti a osobní růst nemusí být v rozporu. Mohou se vzájemně doplňovat v překvapivé a vzrušující celoživotní lásce a dobrodružství.

Joy Pullmann
firstthings.com
Přeložil Pavel Štíčka

Joy Pullmann,
výkonná editorka *The Federalist*

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Brigitte Endresová: Jáchym a desatero

Jáchym dostal za úkol naučit se Desatero a pochopit, k čemu je dobré. Jenže nějaká příkázání pro něj nejsou zdaleka tak zajímavá a zábavná jako model letadélka, který chce spolu se svým dědou v nejbližších dnech postavit. Desatero není jen nějakým soupisem příkazů, ale návodem na šťastný život od Toho, který nás za všech okolností miluje. Váz., 128 s., 225 Kč

S Marií na křížové cestě

V této křížové cestě kontemplujeme Ježíšovo utrpení spolu s Marií. Dotisk, brož., 48 s., 39 Kč

ŽENA MÁ BÝTI...

Proběhl Mezinárodní den žen, celkem nic výrazného se nestalo, někdo kytku chtěl a jiný nechtěl, někdo slavil, jiný ne. G. K. Chesterton výstižně napsal: „Oheň nemusí planouti jako elektřina ani vřítí jako vřící voda; jeho předností jest, že plane více než voda a hřeje více než světlo. Žena jest jako oheň, anebo abychom dali věcem jejich správný poměr; oheň jest jako žena. Jako od ohně žádá se od ženy, aby vařila; ne aby vynikala ve vaření, nýbrž aby vařila; aby vařila lépe než její manžel, jenž vydělává na koks přednáškami o rostlinopise nebo lámáním kamene. Jako od ohně žádá se od ženy, aby dětem vyprávěla pohádky, ne svérázné a umělecké pohádky, nýbrž pohádky – lepší pohádky, než by pravděpodobně vyprávěla prvořadá kuchařka. Jako od ohně žádá se od ženy, aby osvětlovala a větrala, nikoliv překvapujícími zjeveními nebo divými větry myšlenkovými, avšak lépe, než by to dovedl muž, když se vrátil od přednášky nebo lámání kamene. Nemůže však od ní býti žádáno, aby vydržela něco takového, jako jest tato universální povinnost, kdyby rovněž měla snášeti přímou krutost konkurenční nebo byrokratické lopoty. Žena musí býti kuchařkou, avšak nikoliv konkurenční kuchařkou; učitelkou, avšak nikoliv konkurenční učitelkou; malířkou dekorací, avšak nikoliv konkurenční malířkou dekorací; švadlenou, avšak nikoliv konkurenční švadlenou. Nemá míti jedno povolání, nýbrž dvacet koníčků; ona na rozdíl od muže může rozvinouti všechny své druhořadě schopnosti. **Ženy nebyly drženy doma, abychom je muži udrželi v obmezenosti; naopak, byly drženy doma, aby jim byla zachována všestrannost. Svět mimo dům byl jedinou spoustou obmezenosti, změní spleťtých pěšin, blázincem novomaniaků.** Jedině

Foto: Nine Köpfer / Unsplash

částecným obmezením a ochranou bylo ženě umožněno hráti si na pět nebo šest stavů, a tak se přiblížiti Bohu jako dítě, když si hraje na steré řemeslo. Toť jádro otázky historického postavení ženina, jak já je chápu. **Nepopírám, že ženám bylo křivděno, ba že byly i mučeny; avšak pochybuji, byly-li kdy mučeny tolik, jako jsou nyní nesmyslným moderním pokusem učiniti z nich zároveň domácí císařovny a soutěže schopné úřednice.**

Mimochodem, vyšel zajímavý průzkum, který říká, že **nejvíce aktivních žen na manažerských pozicích má Lotyšsko, následuje Bulharsko a na třetím místě je Estonsko.** Na téměř posledních příčkách se umístily země jako je Lucembursko, Holandsko nebo Německo.

A pojďme ty paradoxy rozvést úplně: **Děti jsou podle mladé německé učitelky Vereny Brunschweigerové „to nej-**

horší, co může člověk udělat životnímu prostředí“. K bezdětnosti navrhuje motivovat i finančně – ženám, které se kvůli klimatu nestanou matkami, by dávala k padesátinám 50 000 eur. Zapijme klimakterium! Když zůstaneme v Německu a u žen, jejich důstojnosti a uplatnění, zmiňme aktualitku strany Zelených: **Sex s prostitutkami by měla uhradit vláda každému, kdo je příliš chudý na to, aby si to mohl sám dovolit. Povolenky pro využití sexuálních služeb by vydávali lékaři v podobě lékařských receptů.**

A na závěr ze zcela jiného soudku: EU schválila jako povinnou součást automobilů alkoholový zámek. Když nadýcháte, auto nenastartujete. Takže po mši svaté bude pánům farářům auto odemknat kostelník nebo varhaník!

–zd–